

เกาหลีปี 2553: วันที่ที่เปลี่ยนไป (Korea in 2010)

ดร. ดำรงค์ ฐานดี*

ผู้เขียนได้มีโอกาสเดินทางไปเป็นอาจารย์อำนวยการที่มหาวิทยาลัย Seoul National University เป็นเวลาสามอาทิตย์ระหว่างเดือนมิถุนายน – กรกฎาคม พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010) ซึ่งเป็นเวลานานพอที่จะสังเกตและเข้าถึงสังคมเกาหลีได้บ้าง แม้วก่อนหน้านี้จะมีโอกาสไปเยือนหลายครั้ง แต่ก็เป็นเวลาครั้งละสองสามวันเพื่อเข้าร่วมงานสัมมนา จึงหาโอกาสทำการศึกษาสังคมเมืองโซลได้น้อยมาก หรือแทบไม่ได้เลย เพราะต้องใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่แต่ในห้องสัมมนา ดังนั้น การใช้ชีวิตแบบคนทำงานพื้น ๆ ในครั้งนี้จึงมีเวลามากพอที่จะสังเกต สัมภาษณ์ และเดินทางไปเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในเมืองใหญ่ เมืองเล็ก และในชนบทบางส่วน จึงมีเรื่องราวนำมาเล่าสู่กันฟัง

เกาหลีได้เมื่อวันวาน

สภาพสังคมของเกาหลีในอดีตหรือเมื่อราวสองทศวรรษครั้งที่ผู้เขียนได้เริ่มไปสัมผัสและทำการศึกษาเกี่ยวกับสังคมเกาหลีอย่างจริงจังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 (ค.ศ. 1986) ในขณะนั้น เกาหลีอยู่ในระยะเปลี่ยนผ่านที่ผู้คนไม่ค่อยมีเวลาให้แก่กันมากนัก คนส่วนใหญ่ต่างทุ่มเททุกเวลาให้กับการทำงานอย่างเร่งรีบ ไม่ว่าจะเป็นการรับประทานอาหาร การทำงาน การโทรศัพท์ การเดินทางต่างเร่งรีบและเอาใจกับสิ่งที่ต้องทำและรับผิดชอบอย่างเต็มที่ โดยทั่วไป จะเห็นว่าผู้คนมักจะเดินขวักไขว้ไปมากันอย่างรวดเร็ว หรือไม่ก็วิ่ง จึงชนกับคนอื่นแต่ไม่มีการกล่าวคำขอโทษ มีการแย่งกันขึ้นรถเมล์ แท็กซี่ และรถไฟใต้ดินกันอย่างหลุมุนชนิดใครดีใครได้ หากใครแย่งได้ก็ไปก่อน อีกทั้งคนเกาหลีส่วนใหญ่เป็นคนใจร้อน จีโมโห หากทำอะไรไม่ได้ตั้งใจก็จะแสดงอาการไม่พอใจอย่างออกนอกหน้าและรุนแรง

*รองศาสตราจารย์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

คนเกาหลีในยุคนั้นไม่ค่อยยิ้ม ไม่สนใจเรื่องของคนอื่น ยิ่งเป็นคนต่างประเทศ ก็จะยิ่งแสดงอาการเฉยเมยไม่ให้ความเป็นกันเองหรือเป็นมิตร แต่ก็มีความใจตอบคำถามหากมีผู้ต้องการรู้เรื่องบางอย่าง เช่น สถานที่ แต่จะไม่ทอดความสัมพันธ์ที่ยืนยาวไปกว่านั้น กล่าวคือ หลังตอบเสร็จก็ยืนเฉยเหมือนท่อนไม้ราวกับไม่ได้มีการทักทายกันมาก่อน

การสูบบุหรี่จัดและดื่มสุรามากเป็นเสมือนมาตรฐานของการดำรงชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ชายที่มักจะแสดงตนว่าเป็นคนบึกบึน มุ่งมั่น และเป็นผู้นำ ส่วนผู้หญิงจะเป็นผู้ตาม ทำหน้าที่ในการเลี้ยงลูกและทำงานบ้าน และไม่ค่อยแสดงตัวมีบทบาทสำคัญในสังคม ด้วยเหตุนี้ เส้นขีดแบ่งระหว่างเพศจึงมีปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดในเรื่องการแบ่งงานที่คนแต่ละเพศจะไม่ค่อยทำงานในงานที่อีกเพศหนึ่งทำหรือรับผิดชอบอยู่ เช่น ผู้ชายจะไม่ยอมเข้าห้องครัว หรืออุ้มลูก หรือทำงานบ้าน ส่วนผู้หญิงก็ไม่ทำงานนอกบ้าน เป็นต้น กฎเกณฑ์ทางสังคมเหล่านี้จะได้รับการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ยกย่องที่ผู้ใดจะทำการฝ่าฝืนบรรทัดฐานดังกล่าวได้โดยง่าย

ความสกปรกตามตรอกซอกซอยและบนสะพานลอยมีปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน อันเป็นผลมาจากซากเศษอาหารที่อาเจียนในยามค่ำของกินก่อนที่คนดื่มเครื่องดื่มนเมาหนักไปหน่อย หลังจากเลิกงาน ส่วนถนนหนทาง ห้องน้ำสาธารณะ และร้านอาหารก็ดูไม่ค่อยสะอาดเรียบร้อยตามเกณฑ์มาตรฐานสากล

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอีกหลายประเด็นที่คนเกาหลียึดถือและกระทำเป็นแบบฉบับของตนเองมานาน

บทความนี้จะกล่าวอย่างละเอียดเพื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ในอดีต ปี พ.ศ. 2529 (ค.ศ. 1986) กับปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010) ซึ่งผู้ศึกษาได้เฝ้าสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) พร้อมทั้งสัมภาษณ์และจดบันทึกตลอดระยะเวลาที่ทำงานและพำนักอยู่ในประเทศเกาหลีใต้ ดังนี้

สิ่งที่เปลี่ยนไปในสังคมเกาหลี

ชีวิตของคนเกาหลีต่างโอดแค้นไปกับกระแสประชาธิปไตยทุนนิยมบนแผ่นดินที่มีขนาดเล็กเพียงหนึ่งในห้าของขนาดประเทศไทย มีทรัพยากรธรรมชาติที่จำกัดเพราะเนื้อที่ร้อยละ 70 ของประเทศเป็นภูเขาสูงชัน แต่มีจำนวนประชากรมากถึง 50 ล้านคนในทุกวันนี้ ทำให้ผู้คนอาศัยอยู่กัน

อย่างเบียดเสียดขัดเขียดบนพื้นราบที่มีอยู่ไม่มากนักและตามที่ราบระหว่างหุบเขา ดังนั้น เราจะพบเห็นในเวลากลางวัน จะมีผู้คนมากมายเดินขวักไขว่ไปมาตลอดเวลาตามเมืองใหญ่ เมืองเล็ก ในขณะที่ตามชนบทจะเป็นชุมชนตามชนเมืองและตามบริเวณที่เพาะปลูกซึ่งแบ่งออกเป็นแปลงเล็ก ๆ เรียงรายกันไปตามฝั่งแม่น้ำลำธาร

ปัจจุบัน คนชนบทมีจำนวนไม่มากนัก ราวร้อยละ 18.54 ของประชากรทั้งประเทศ คนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในเมืองประกอบอาชีพด้านอุตสาหกรรม หัตถกรรม ธุรกิจการค้า และงานบริการ ทำให้การดำรงชีวิตของคนในเมืองเต็มไปด้วยชีวิตชีวา มีการต่อสู้แข่งขันกันสูง กอรปกับคนเกาหลีได้รับการศึกษา เพราะผู้คนต่างแสวงหาความรู้ตามความเชื่อในลัทธิขงจื๊อที่เชื่อว่าการศึกษจะทำให้คนเป็นคนดีและสามารถยกระดับฐานะทางสังคมให้สูงขึ้นได้อย่างรวดเร็ว จึงมีการส่งเสริมให้ลูกหลานเข้าเรียนหนังสือในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งประเทศในปี พ.ศ. 2491 (ค.ศ. 1948) ลุถึงสหัฐวรรษใหม่นี้ สังคมเกาหลีจึงถือได้ว่า เป็นสังคมที่มีคนได้รับการศึกษาสูงกันอย่างถ้วนหน้า ผู้คนรับรู้ข่าวสารผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกรูปแบบอย่างทั่วถึง และสามารถปรับใช้นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงสิ่งที่เปลี่ยนไปในสังคมเกาหลีเป็นประเด็น ๆ ดังนี้

1. การเดินทางไปทำงาน

ระบบการคมนาคมขนส่งของเกาหลีใต้ได้ก้าวล้ำหน้าไปอีกหนึ่งขั้นหนึ่ง นั่นคือ มีความเป็นระเบียบ สะอาด และรวดเร็ว การบริการของระบบการขนส่งสาธารณะ ทั้งรถไฟฟ้าใต้ดิน รถไฟ รถเมล์ และเรือค่วน ตลอดจนเครื่องบินดีเยี่ยม มีการใช้เครื่องมือทันสมัยในการขายตั๋วที่มีผู้จำหน่ายตั๋วอัตโนมัติเป็นจำนวนมากทำหน้าที่แทนคน ในขณะที่มีเจ้าหน้าที่เดินไปมาทำหน้าที่ในการให้บริการและตอบคำถามแก่ผู้โดยสาร นักท่องเที่ยว ผู้ไม่ทราบข้อมูล และผู้หลงทาง โดยสามารถใช้ภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีนในการสื่อสารได้ตอบระหว่างกันและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ป้ายประกาศต่าง ๆ ตามป้ายรถเมล์ สถานีรถไฟฟ้ามหานคร สถานีรถไฟ และภายในตัวรถ จะมีทั้งภาษาไทยเกาหลีและภาษาอังกฤษ และมีเสียงประกาศให้ผู้โดยสารรับทราบข้อมูล รวมทั้งมีการประกาศเตือนผู้โดยสารเป็นระยะ ๆ เพื่อเตรียมตัวลงจากรถทั้งภาษาไทยเกาหลีและภาษาอังกฤษด้วย ส่วนข้อมูลและตารางการเดินรถ ราคาค่าโดยสาร และแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งจุดชมวิวดังต่าง ๆ จะมีไว้บริการอย่างพร้อมมูลในรูปแบบของแผ่นพับ แผ่นพับ และมีมุมหรือเคาน์เตอร์การประชาสัมพันธ์ และเคาน์เตอร์ข่าวสารการท่องเที่ยวตามสถานีรถไฟ สถานีรถไฟฟ้ามหานครขนาดใหญ่ และจะมีเจ้าหน้าที่สามารถพูดได้หลายภาษานั่งประจำเพื่อให้บริการ อีกทั้งมีอาสาสมัครมาช่วยให้บริการเสริมด้วย

พนักงานขับรถโดยสารส่วนใหญ่มีอัตราค่าจ้างไม่ตรีค่อนข้างดี เช่นเดียวกับคนขับรถแท็กซี่ที่ไม่ถือใบอนุญาตโดยสาร ทั้งนี้เป็นเพราะรถทุกคันจะมีมิเตอร์บอกจำนวนเงินค่าโดยสารที่จะต้องจ่ายตามระยะทางที่ใช้บริการ และค่าบริการพิเศษต่าง ๆ ก็จะมีการตั้งไว้ในอัตราที่แน่นอนชัดเจน

สิ่งที่น่าประทับใจยิ่งก็คือ ความสะอาดทั้งภายในรถและบริเวณสถานี รวมไปถึงห้องน้ำสาธารณะ ส่วนตัวรถมีสีส้มสวยสด ได้รับการดูแลและปรับเปลี่ยนเครื่องจักรให้ดูใหม่สวยงามอยู่เสมอ นอกจากนี้ ของใช้และอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ จะได้รับการเก็บอย่างมีจัดระเบียบและเป็นระเบียบในที่ที่เหมาะสม

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีบริการขนส่งสาธารณะหลายรูปแบบ แต่ปัญหาการติดขัดยังคงเป็นเรื่องที่น่าปวดหัวแก่ผู้บริหารเมืองใหญ่ ๆ อยู่ไม่น้อย

2. อาหารและเครื่องดื่ม

อาหารการกินมีอยู่อย่างหลากหลาย เหลือเฟือ โดยมีวางขายแทบทุกชอกทุกมุม นับตั้งแต่ภัตตาคารหรู ร้านอาหาร ร้านกาแฟ เคาน์เตอร์เครื่องดื่ม และในศูนย์การค้า ตลาดสด และตามแผงขายอาหารด้านหลังของตึก ปัจจุบัน ร้านอาหารจานด่วนและร้านโดนัท เช่น แมคโดนัลด์ เคเอฟซี พิชซ่า และ เบเกอรี่ เคาน์เตอร์ขนมเค้กและคุกกี้มีอยู่ทั่วไปแทบทุกถนน ในอดีตนั้นร้านอาหารเหล่านี้จะมีผู้น้อยมากเพราะลูกค้าที่เป็นคนทำงานจะไม่นิยมรับประทานเนื่องจากไม่ใช่เป็นอาหารหลัก โดยปกติคนเกาหลีมักจะทานข้าวทุกมื้อเพื่อให้มีอรรถาจนถึงมือถัดไป อนึ่ง พนักงานขายตามร้านกาแฟและร้านอาหารจานด่วนเหล่านี้ในปัจจุบันมีจำนวนไม่น้อยที่เป็นผู้ชายที่มีลักษณะคล้ายผู้หญิง ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ต่างไปจากอดีตที่ผู้ชายมักจะหลีกเลี่ยงทำงานประเภทนี้

ร้านอาหารเกาหลีจะมีป้ายปิดรอบร้าน โดยเป็นรูปภาพอาหารที่มีจำหน่ายในร้าน โดยเป็นรูปภาพเนื้อ และหมู สำหรับอาหารประเภทปิ้งย่าง (พูลโกกิ) และมีป้ายบอกราคาต่อคน บางร้านก็มีขายก๋วยเตี๋ยวเย็น ดัมไก่ใส่โสม และอื่น ๆ โดยรูปภาพและราคาอาหารจะช่วยให้ลูกค้าสามารถเลือกบริโภคตามที่ตนพอใจ

เครื่องดื่มประเภทโซมกลับหาได้ยาก ในขณะที่น้ำชาพอมิจำหน่ายทั่วไปในร้านอาหาร เหล้า(เครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์) เป็นที่นิยมของคนทั่วไปที่จะพบเห็นกลุ่มคนวัยทำงานจะดื่มหลังเลิกงานและวันหยุดหลังจากไปปิ้งเขา กล่าวกันว่า คนเกาหลีจะดื่มเหล้ามากเป็นลำดับที่ 4 ของโลกทีเดียว

เครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์ที่คนเกาหลีนิยมบริโภคมีหลายชนิด ที่เด่น ๆ ได้แก่ เหล้าพื้นเมือง (มัคคอลลี ของจู ชักจู) เหล้าเกาหลี (โซจู) วิสกี้และบรันดี และเบียร์ รวมทั้งไวน์ ปริมาณของการดื่มได้เพิ่มขึ้นมากเมื่อเทียบกับทศวรรษก่อนหน้านี้

ไวน์เป็นเครื่องดื่มที่คนนิยมบริโภคเพิ่มขึ้นสูงสุด กล่าวคือ มีปริมาณการบริโภคไวน์ในปี พ.ศ. 2542 (ค.ศ. 1999) ราว 6.4 ล้านลิตรเพิ่มเป็น 46 ล้านลิตรในปี พ.ศ. 2552 (ค.ศ. 2009) หรือมากกว่า 6 เท่า ทั้งนี้เป็นผลมาจากการอนุญาตให้นำเข้าไวน์จากต่างประเทศ ในขณะที่วิสกี้ได้เพิ่มจาก 10.4 ล้านลิตรเป็น 25.8 ล้านลิตร ส่วนบรันดีเพิ่มขึ้นถึง 30 เท่า จาก 38,000 ลิตรเป็น 1.2 ล้านลิตรในช่วงเวลาเดียวกัน

ในอดีต คนเกาหลีดื่มเหล้าพื้นเมืองหรือที่เรียกว่า มัคคอลลี (Mokkolli หรือ Makgeolli) กันมาก โดยคนเกาหลีจะเรียกว่า ไวน์ชาวนา ที่ชาวนาจะผลิตและดื่มหลังจากการทำงานอย่างหนักในไร่นามาทั้งวัน นอกจากนี้ยังดื่มเพื่อเฉลิมฉลองในวันงานพิเศษ งานประเพณี งานแต่งงาน และงานศพ ต่อมา เมื่อมีการผลิตเบียร์และเหล้าโซจูมากขึ้น การบริโภคมัคคอลลีก็เริ่มลดลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 (ค.ศ. 1985) อย่างไรก็ตาม ภายหลังที่รัฐบาลขึ้นทะเบียนว่ามัคคอลลีเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าของชาติ ผู้คนจึงหันมาบริโภคเพิ่มมากขึ้นหรือเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 48

เหล้าเกาหลีหรือโซจูผลิตโดยใช้สัณ्ฑผสมกับข้าวที่นึ่ง แล้วหมักทิ้งไว้ 2 วัน ซึ่งจะทำให้มีแอลกอฮอล์สูงถึง 45 เปอร์เซ็นต์ จากนั้นจะนำไปกลั่นออกมาเป็นโซจู แล้วนำไปบ่มในถังไม้โอ๊ค

เป็นเวลา 1 ปี ผลผลิตขั้นสุดท้ายของโซลูจะเป็นน้ำใสสะอาดและมีปริมาณแอลกอฮอล์ 25 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นเหล้ายอดนิยมในเขตสี่เขี้ยว โดยมีการบริโภคกว่า 930 ล้านลิตรในปี พ.ศ. 2552 (ค.ศ. 2009)

3. การแต่งกาย

คนเกาหลียุคใหม่แต่งตัวสะอาดสะอ้าน สวมใส่เสื้อผ้าทันสมัย ผู้ชายที่ทำงานตามสำนักงานและสถานที่ราชการมักสวมสูทผูกเน็คไท ส่วนผู้หญิงนุ่งกระโปรงหรือกางเกงและเสื้อสีสดใส จัดว่าเป็นรสนิยมในการแต่งตัวดี ส่วนคนทั่วไปก็เช่นกันที่มีความโดดเด่นในการดูแลการแต่งกายของตัวเอง

ผู้หญิงเกาหลีส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้หญิงที่ทันสมัยและแต่งตัวเก่ง ใช้เครื่องสำอางในการแต่งหน้าและดูแลผิวพรรณมาก ในขณะที่ธุรกิจการทำศัลยกรรมมีความเฟื่องฟูมากเพราะคนจำนวนมากต้องการปรับเปลี่ยนใบหน้าและรูปร่างให้สวยงาม ผู้หญิงเกาหลีเก่งมากขึ้นเพราะได้รับโอกาสทางสังคมให้เรียนหนังสือในระดับสูง ในการทำงาน และแสวงหาความสำเร็จในชีวิตด้วยหน้าที่การงาน การกีฬา และการแสดง การร้องเพลง รวมทั้งการประพันธ์ จะเห็นได้ว่า นักเรียนนักศึกษาหญิงมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาก อีกทั้งพวกเขายังเรียนเก่งกว่านักเรียนนักศึกษาชาย และได้รับความสำเร็จในการทำงานในหลายสาขา ในด้านการกีฬาที่เช่นกันที่มีนักกอล์ฟหญิงของเกาหลีได้รับชัยชนะจากการแข่งขันระดับโลกหลายคน

จะเห็นได้ว่า ในสังคมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ดังเช่นเกาหลี (จีน และญี่ปุ่น) ที่สถานภาพของผู้ชายจะสูงเด่นทั้งในสังคมและในครอบครัว มีการถ่ายทอดอำนาจ สายเลือด และทรัพย์สินสมบัติผ่านทางฝ่ายชาย (ลูกชายคนโต) อีกทั้ง “ผู้ชายจะทำงานนอกบ้าน ส่วนผู้หญิงจะทำงานบ้าน” ด้วยการแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นเช่นนี้มานานจนกลายเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีนั้น ปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว

วัยรุ่นเกาหลียุคปัจจุบันจะแต่งกายเลียนแบบดารา (ทั้งที่เป็นดาราเกาหลี หรือจากต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ไต้หวัน ฮอลลีวูด และยุโรป อเมริกา) ในขณะที่เหล่านักร้องนักแสดงซึ่งมีจำนวนมากมายหลายกลุ่มต่างแข่งขันกันเป็นผู้นำในการสวมใส่ชุดแปลก ๆ ใหม่ ๆ ให้เป็นจุดสนใจและไม่ซ้ำแบบใคร

การสวมใส่ชุดประจำชาติหรือชุดอันบ่งบอกจะมีอยู่ประปราย จะพบอยู่บ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานแต่งงาน งานประเพณี และพนักงานต้อนรับที่ขายสินค้าของที่ระลึก ร้านอาหารเกาหลียักษ์ๆ และโรงแรมที่จัดงานสัมมนา งานประชุมระหว่างประเทศ เป็นต้น ปัจจุบันเราอาจพบเห็นมากขึ้น เพราะรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงเกิดธุรกิจให้เช่าชุดอันบ่งบอกเพื่อถ่ายรูป ซึ่งได้รับความนิยมจากชาวต่างชาติมาก อีกทั้งจะพบเห็นผู้หญิง (สูงวัย) ที่ทำธุรกิจประเภทนี้สวมชุดประจำชาติด้วย เพื่อเป็นการโฆษณาประชาสัมพันธ์แก่ลูกค้าจากแดนไกล

4. โทรศัพท์มือถือ/อุปกรณ์การสื่อสาร

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสารของเกาหลีได้เป็นที่ประจักษ์อย่างชัดเจน เมื่อบริษัทซัมซุงได้พัฒนาขีดความสามารถให้เทียบเท่าหรือเหนือกว่าบริษัทของญี่ปุ่น ยุโรป และอเมริกา อีกทั้งรัฐบาลได้ลงทุนสร้างเครือข่ายการสื่อสารครอบคลุมทั่วประเทศและขยายไปทั่วโลก ทำให้ผู้คนของประเทศนี้ใช้โทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์การสื่อสารกันอย่างกว้างขวาง ซึ่งไม่ต่างจากญี่ปุ่น ไต้หวัน และสิงคโปร์

โทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์การสื่อสารเป็นเสมือนสิ่งสำคัญในชีวิตที่จะขาดเสียมิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยรุ่น เพราะนอกจากจะใช้ติดต่อกันแล้วยังให้ประโยชน์อื่นๆ อีกนานัปการ เช่น ดูทีวี รับ-ส่งข่าวสารระหว่างกัน ส่งจดหมาย เล่นเกมส์ ถ่ายรูป/วิดีโอ ดูรูป บันทึก/ส่งคลิป เก็บบันทึกที่อยู่ และทำหน้าที่เหมือนเลขาส่วนตัว เป็นต้น เด็กหลายคนอาจต้องหลังน้ำตาเสียใจเมื่อโทรศัพท์มือถือแสนรักหายไป แต่ก็นั่นแหละ เมื่ออุปกรณ์สื่อสารรุ่นใหม่แบบใหม่ออกมาวางจำหน่าย ก็จะสละเครื่องเก่าทิ้งไปโดยไม่เสียดาย

โทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์การสื่อสารจึงถือเป็นของใช้จำเป็นที่ให้ประโยชน์ยิ่ง พร้อมทั้งเป็นเครื่องประดับหรู ซึ่งแสดงถึงสถานภาพทางฐานะและความทันสมัยของเจ้าของอีกด้วย

ในทางตรงข้าม โทรศัพท์สาธารณะกลับหาได้ยากยิ่ง จากที่เคยมีการติดตั้งตามสถานที่ต่างๆ ทั่วไปทุกหนทุกแห่ง ในปัจจุบัน จะมีหลงเหลืออยู่น้อยมากหรือตั้งอยู่ในบริเวณที่ไม่เห็นเด่นชัด หรือที่ลับตาคน ทำให้ชาวเกาหลีและชาวต่างชาติที่ไม่มีโทรศัพท์มือถือพบกับความไม่สะดวกเมื่อต้องการติดต่อสื่อสาร

5. ศาสนาและความเชื่อ

ในขณะที่ชาวนบพและชนชั้นกลางบางส่วนยังคงนับถือลัทธิขงจื้อ พุทธศาสนาและร่วมกันทำบุญทำทานที่วัดซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ตามเชิงเขาและตามศูนย์ปฏิบัติธรรมที่ตั้งอยู่ในเมืองเป็นจุด ๆ คนเกาหลีที่อาศัยอยู่ในเมืองและประกอบอาชีพในด้านธุรกิจอุตสาหกรรม รวมถึงชนชั้นกลางส่วนใหญ่หันไปนับถือคริสต์ศาสนา โบสถ์ของคริสต์ศาสนาจะตั้งอยู่ในเมืองและตามใจกลางชุมชน มีคำสอนที่ชี้ถึงแนวทางของการปฏิบัติตนตามหลักการที่สอดคล้องกับระบบทุนนิยมประชาธิปไตย ทำให้คริสต์ศาสนาฝังรากลึกและเป็นพื้นฐานของการจัดการศึกษา (เช่น มหาวิทยาลัย ยอนเซ) โรงพยาบาล กิจการค้าและอุตสาหกรรม ดังนั้น นับตั้งแต่เกาหลีได้เข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมใหม่ในระหว่างปี พ.ศ. 2513 – 2522 (ทศวรรษ 1970 แห่งคริสต์ศักราช) ผู้คนเริ่มเปลี่ยนศาสนาเป็นจำนวนมาก หรือที่เรียกกันว่า conversion boom ทำให้มีผู้นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์และนิกายโรมันคาทอลิก จำนวนมากเป็นอันดับสองรองจากพุทธศาสนาเพียงเล็กน้อย อีกทั้งคนรุ่นใหม่ต่างให้ความสนใจในคริสต์ศาสนาเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

ลัทธิคณทรง เป็นลัทธิความเชื่อดั้งเดิมของเกาหลีนับตั้งแต่ยุคโคโซซอนหรือโซซอน โบราณ ปี 1790 ก่อนพุทธศักราช (ปี 2333 ก่อนคริสต์ศักราช) ซึ่งเคยมีอิทธิพลเหนือจิตใจของคนเกาหลีในอดีตนั้น ปัจจุบันได้กลายเป็นเพียงการจัดงานแสดงพิธีบูชาและร่ายรำของคนทรงเพื่อแสดงให้นักท่องเที่ยวชม ส่วนลัทธิขงจื้อซึ่งหลักคำสอนเป็นเรื่องของกฎเกณฑ์การดำเนินชีวิตของแต่ละคนในสังคม ยังคงฝังรากลึกกลายเป็นบรรทัดฐานการประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

หลักการสำคัญของลัทธิขงจื้อที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว คือ ความกตัญญูต่อพ่อแม่ โดยลูกชายคนโตมีหน้าที่ต้องดูแลเลี้ยงดูพ่อแม่จนแก่เฒ่า และเป็นผู้สืบทอดสายตระกูลต่อไป อย่างไรก็ตาม แม้คนรุ่นใหม่ที่มีการศึกษาและทำงานหลากหลายอาชีพในเมืองจะยังคงมีความกตัญญูรู้คุณไม่เสื่อมคลาย แต่การกระทำจะแตกต่างไปจากอดีต เช่น ลูกชายคนโตอาจไม่อยู่ร่วมในครัวเรือนของพ่อแม่ โดยแยกออกไปอาศัยอยู่ตามอพาร์ทเมนต์ของตนเองกับภรรยาและลูกของตน ส่วนภรรยาก็ต้องทำงานนอกบ้านเพื่อช่วยหารายได้มาจุนเจือครอบครัวแทนที่จะดูแลพ่อแม่สามีดังเช่นแต่ก่อน พวกเขาจะมารวมตัวกันที่บ้านพ่อแม่ในวันหยุด แต่ในบางครั้งก็ไม่ได้มาเพราะต้องไปส่งลูก

เรียนพิเศษ เป็นต้น ส่วนพิธีไหว้บรรพบุรุษในวันซุชุนั้น ยังคงได้รับการปฏิบัติอยู่เพราะทางการและบริษัทจะหยุดงานหลายวัน (ถือเป็นวันหยุดราชการ) เพื่อให้ผู้คนมีเวลาเพื่องานประเพณีนี้

6. คนต่างชาติ

ปัจจุบันมีคนต่างชาติอาศัยอยู่ในเกาหลีราว 1.2 ล้านคน คนเหล่านี้เข้ามาทำงานในโรงงานในสาขาของบริษัทต่างประเทศที่ตั้งอยู่ในเกาหลี ครู อาจารย์ นักเรียนนักศึกษา คนที่แต่งงานกับชาวเกาหลี และผู้ลี้ภัยจากเกาหลีเหนือ รวมทั้งทหารอเมริกันจำนวนราว 29,000 คน ที่ตั้งฐานทัพอยู่ในประเทศเกาหลี จะเห็นได้ว่า สังคมเกาหลียุคนี้ได้เปลี่ยนไปกลายเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น

เมื่อเกาหลีก้าวเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมใหม่ที่ผู้คนเริ่มอพยพเข้าไปอาศัยอยู่ในเขตเมืองมากขึ้นในระหว่างปี พ.ศ. 2503 - 2512 (ทศวรรษที่ 1960 แห่งคริสต์ศักราช) ต่อมา เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องย้ายฐานการผลิตไปยังต่างประเทศของบริษัทขนาดใหญ่เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการผลิตและแสวงหาตลาดใหม่ ๆ ของบริษัทขนาดใหญ่ (หรือที่เรียกว่าChaebol) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 - 2532 (ทศวรรษที่ 1980 แห่งคริสต์ศักราช) เป็นต้นมา ได้ส่งผลให้คนเกาหลีบางส่วนต้องเดินทางไปทำงานประจำในประเทศอื่นเป็นจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ บางคนก็แต่งงานกับชาวต่างชาติและพาครอบครัวกลับไปอาศัยในเกาหลีหลังจากครบวาระการประจำการในต่างแดน

ในขณะเดียวกัน บริษัทขนาดกลางและขนาดเล็กที่ไม่มีทุนรอนพอที่จะออกไปตั้งฐานการผลิตในต่างประเทศเช่นเดียวกับบริษัทขนาดใหญ่ ก็จำเป็นต้องหาทางลดค่าใช้จ่ายลงให้มากเพื่อให้มีต้นทุนการผลิตสินค้าต่ำลง พวกเขาจึงต้องนำเข้าแรงงานต่างชาติมาทำงานในเกาหลีโดยจ่ายค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่าแรงงานชาวเกาหลีกว่าครึ่งหนึ่ง อีกทั้งแรงงานเหล่านี้ยังทำงานประเภทที่ชาวเกาหลีเอง ไม่ต้องการทำ เช่น งานอันตราย งานสกปรก งานยากและหนักแรง (3 D: dangerous, dirty and difficult) แรงงานต่างชาติจึงทะลักเข้าไปในเกาหลีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ หรือมีราวร้อยละ 70 ของชาวต่างชาติทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในเกาหลี

แรงงานเหล่านี้กว่าครึ่งมาจากจีน โดยเฉพาะคนจีนที่มีเชื้อสายเกาหลีที่อาศัยอยู่ในเขตปกครองตนเองชนเผ่าจื๋อหลิน และจากมณฑลไค่เคียง ส่วนที่เหลือเป็นแรงงานจาก เวียดนาม ฟิลิปปินส์ ไทย บังกลาเทศ ปากีสถาน ศรีลังกา เป็นอาทิ อย่างไรก็ตาม ความหวังความฝันของแรงงานต่างชาติที่จะใช้ชีวิตความเป็นอยู่อย่างสะดวกสบายในเกาหลีนั้นอาจไม่บรรลุผลดังที่คิดไว้มากนัก ทั้งนี้เพราะพวกเขาจะได้ค่าแรงต่ำ ทำงานหนัก และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก อีกทั้งต้องเป็นหนี้ตั้งแต่ก่อนออกเดินทาง เพราะต้องกู้หนี้ยืมสินเพื่อจ่ายให้แก่นายหน้าหางานในประเทศของตนและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

ปัญหาหลักของแรงงานต่างชาติในเกาหลีก็คือ การเป็นแรงงานผิดกฎหมาย โดยพวกเขาได้หลบหนีเข้าเมืองและทำงานอย่างผิดกฎหมาย คนเหล่านี้จะพบกับปัญหามากมาย ทั้งถูกกดค่าจ้าง แรงงาน ต้องคอยหลบหลีกการถูกจับกุมของตำรวจ วางงานในบางช่วง และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ต่ำกว่ามาตรฐานมาก นอกจากนี้ ยังต้องรับทำงาน “ชั่วคราว” ที่มีการจ้างงานไม่เต็มเวลา เป็นต้น

ในกรณีของการสมรสนั้น ความฝันใฝ่ในชีวิตที่สุขสบายของหญิงสาวชาวต่างชาติที่อยากมาพำนักอาศัยในเกาหลีโดยผ่านทางการแต่งงาน โดยมีความต้องการ “เจ้าสาว” ของหนุ่มชาวนาเกาหลีที่ไม่อาจหาได้จากประเทศเดียวกันได้ ทั้งนี้เพราะหญิงสาวชาวเกาหลีต่างอพยพเข้าไปอาศัยอยู่ในเมืองประกอบอาชีพด้านอุตสาหกรรมและงานบริการ พวกเธอไม่ประสงค์ที่จะอยู่ในชนบทเนื่องจากต้องทำงานหนักในไร่นา อีกทั้งหนุ่มชาวนาก็ไม่น่าดึงดูดใจหรือดูเซ็กซี่ นอกจากนั้นชายเกาหลีที่ “ไม่ปกติ” ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ รวมทั้งชายที่ถูกทอดทิ้งและชายสูงวัยก็ประสงค์ที่จะแต่งงานด้วย ดังนั้น ความต้องการเจ้าสาวจากต่างแดนจึงนำไปสู่ “ธุรกิจการหาภรรยา” โดยนายหน้าจะไปเลือกเฟ้นหญิงสาวชาวจีน (ส่วนใหญ่ที่มีเชื้อสายเกาหลีในมณฑลแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) เวียดนาม กัมพูชา เป็นอาทิ ด้วยการให้คำมั่นสัญญาว่าจะหา “ว่าที่สามี” ที่ดี

อย่างไรก็ตาม เมื่อเจ้าสาวเดินทางไปถึง กลับพบว่า ชีวิตมิได้รื่นรมย์ดังเช่นละครโทรทัศน์ที่ได้ดูมาก่อน เพราะชีวิตชาวนามีความยากลำบาก และมีสถานภาพทางสังคมที่ด้อยต่ำ ในขณะที่บางคนก็พบกับกลุ่มสมรสที่ “ไม่สมประกอบ” หรือ “มีปัญหาทางด้านประสาธน์” ชอบทำร้ายกลุ่มสมรส หรือไม่เจ้าสาวบางคนก็ตกอยู่ในสภาพตระหนกทางวัฒนธรรม (cultural shock) ไม่อาจปรับตัวได้ จึงทำร้ายตนเองหรือไม่ก็เสียดสีไปหรือไม่ก็ถูกทำร้าย ดังเช่น มีหญิงชาวเวียดนามเข้าไปแต่งงานกับคนเกาหลี และถูกฆ่าตายโดยสามีของเธอเองภายหลังที่อยู่ด้วยกันไม่ถึงอาทิตย์ ซึ่งเป็นข่าวครึกโครมในสื่อมวลชนของเกาหลีและในเวียดนาม

ในบางกรณี เช่น ประเทศกัมพูชา ทางกรได้สั่งห้ามมิให้หญิงสาวแต่งงานกับหนุ่มเกาหลีเพราะนายหน้าได้ประมูลการแต่งงานระหว่างชายเกาหลีกับหญิงสาวจำนวนหลายราย โดยจะเลือกหญิงสาวที่ให้เงินค่านายหน้าสูงกว่ารายอื่น (ทั้ง ๆ ที่ได้รับค่านายหน้าจากฝ่ายชายแล้ว) ทางกรกัมพูชาจึงเห็นว่า เป็นการกระทำที่ทำให้พลเมืองของประเทศตนสูญเสียศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดทั้งกฎหมายและกฏศีลธรรม

จะเห็นได้ว่า การเป็นชาวต่างชาติในเกาหลีจะพบทั้งความสุขและความทุกข์ปะปนกันไป คนจำนวนหนึ่งที่โชคดีและมีความรู้ความสามารถ ก็จะปรับตัวเข้ากับสังคมนี้ได้ดีและใช้ชีวิตอย่างเป็นสุข ในขณะที่บางกลุ่ม ไม่โชคดีเหมือนกับคนกลุ่มแรก ก็จะพบแต่ความขมขื่นและทุกข์ระทม ในดินแดนสงบยามเช้า (Land of the Morning Calm) อย่างไรก็ดีตาม คนเกาหลีทั่วไปในปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010) เริ่มมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อชาวต่างชาติมากขึ้น โดยจะกล่าวว่า “มีคนหน้าตา สีผิว และภาษาพูด ที่แตกต่างจากพวกเราหนาตามากขึ้น” จึงเกิดการต่อต้านด้วยการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ด่าว่า ดูถูก เย้ยหยัน และข่มขู่ ต่าง ๆ นานา รวมทั้งจับผิด กล่าวหาว่าเป็นตัวการก่ออาชญากรรมและแสดงอาการปฏิกิริยาไม่ค่อยเป็นมิตร ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพื่อให้ “คนแปลกหน้า” ออกจากประเทศของตนเสียบ้างนั่นเอง

7. สังคมสูงวัย

ตามเกณฑ์สากลกำหนดให้เรียก “สังคมสูงวัย” (aged society) กับสังคมที่มีจำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 14 ของประชากรทั้งหมด สำหรับเกาหลีใต้ในตอนนี้มี

ผู้อาวุโสที่อยู่ในกลุ่มผู้มีอายุสูงกว่า 65 ปี ร้อยละ 11 และคาดว่าเมืองโสมขาวจะบรรลุสู่สังคมสูงวัย ในปี พ.ศ. 2561 (ค.ศ. 2018)

จากการสำรวจของรัฐบาลพบว่า ผู้อาวุโสร้อยละ 40.3 บอกว่า ปัญหาด้านสุขภาพเป็นเรื่องที่น่าห่วงที่สุด และร้อยละ 5.7 ที่อยากทำงานแต่ไม่มีงานให้ทำ นอกจากนี้ สาเหตุการเสียชีวิตของผู้สูงวัยส่วนใหญ่ ได้แก่ โรคมะเร็ง โรคเส้นโลหิตในสมองแตก และโรคหัวใจ ตามลำดับ

8. กระแสเกาหลี

นับตั้งแต่รัฐบาลของนายคิม เจุงได้ส่งเสริมอุตสาหกรรมวัฒนธรรมภายหลังที่ได้รับความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศเมื่อปี พ.ศ. 2540 (ค.ศ. 1997) เฉกเช่นเดียวกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชียชั้นนี้ อุตสาหกรรมประเภทนี้ก็ได้ก่อตัวและเจริญรุดหน้า นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 (ค.ศ. 2001) เป็นลำดับ ทั้งในรูปของการบันเทิง และพิพิธภัณฑสถานศิลปะ รวมถึงภูมิปัญญา อันเป็นการนำเกาหลีไปสู่ภาพพจน์ใหม่ในสายตาของคนทั่วโลกถึงศักยภาพและความสามารถในการดำเนิน

กระแสเกาหลียังได้ส่งผลให้ยอดขายสินค้าเกาหลีทุกประเภทพุ่งสูงขึ้นในต่างประเทศ เพราะผู้คนทั่วโลกต่างรับรู้ถึง “ภาพพจน์ที่ดี” ของเกาหลีอีกทั้งสินค้าบางชนิด เช่น เครื่องสำอาง สามารถผลิตได้โดยง่าย ทั้งนี้ทั้งนั้น ก็เพราะความชื่นชอบต่อกระแสนั้นเอง ดังนั้น ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมทุกประเภทจึงให้การสนับสนุนทุนเพื่อการผลิตงานและการประชาสัมพันธ์อย่างเต็มที่และต่อเนื่อง

สิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลงในสังคมเกาหลี

การดำรงอยู่ขององค์ประกอบทางวัฒนธรรมนั้นปรากฏขึ้นในสังคมทุกสังคมที่สมาชิกสงวนรักษาและอนุรักษ์ไว้เพื่อความเป็นเอกลักษณ์ของสังคมตนให้โดดเด่นและแตกต่างไปจากสังคมอื่น เกาหลีก็เป็นเช่นเดียวกันที่ยังคงยึดมั่นในวิถีและขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมท่ามกลางกระแสคลื่นของการเปลี่ยนแปลงที่ถาโถมเข้ามาทะลุกลืนแล้วทะลุกลืน และท่ามกลางแรงผลักดันจากภายในสังคมของตนเอง เช่น นโยบายการโอบรับโลกาภิวัตน์ของประธานาธิบดีคิม จองอิล (ดำรงตำแหน่งระหว่างปี พ.ศ. 2536-2540 หรือ ค.ศ. 1993 - 1997) เป็นต้น ดังนั้น จะขอกล่าวถึงสิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลงในสังคมเกาหลี ดังนี้

1. ความตระหนักในกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง

ทัศนคติของความเป็นที่หนึ่งหรือการยึดกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองเป็นศูนย์กลาง (Korea-centered หรือ We-centered) เป็นสิ่งที่คนเกาหลียึดถือมาแต่อดีตและยังคงยึดมั่นต่อไป หรืออาจมีมากขึ้นในยุคปัจจุบันที่โลกยังถึงการแข่งขันในความแตกต่างของแต่ละชาติพันธุ์และแต่ละประเทศ นั่นคือ เป็นทัศนคติและความเชื่อว่า วัฒนธรรมของตนมีเอกลักษณ์และชาติของตนต้องดีกว่าเหนือกว่าชาติอื่น

เราอาจเรียกทัศนคตินี้ได้หลากหลาย เช่น ลัทธิชาตินิยม จิตวิญญาณเราทำได้ ความรักและผูกพันในชาติของตน จักรวรรดินิยมทางวัฒนธรรม และความสามารถในการครอบงำ เป็นต้น ทัศนคติดังนี้ ถือได้ว่าเป็น “ความเชื่อ” หรือ “ค่านิยม” ที่กำหนดแนวทางความประพฤติ หรือ พฤติกรรมของสมาชิกในสังคมให้กระทำตาม ในกรณีของคนเกาหลี สิ่งเหล่านี้มีอยู่อย่างท่วมท้น และไม่เคยเปลี่ยน

ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนเกาหลีเอง มีส่วนสำคัญทำให้ประเทศนี้สามารถพัฒนาประเทศให้เกิดความสำเร็จได้ภายในระยะเวลาอันสั้น หรือแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ ปี พ.ศ. 2540 (ค.ศ. 1997) ได้ภายใน 18 เดือน แต่ปัญหาอยู่ที่ว่า การยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางอาจก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจแก่คนอื่นในหมู่ประชาคมโลกที่เห็นว่า ถูกเกาหลีกดขี่และถูกนำเข้ากลุ่มด้วย เพราะมักมีการสรุปว่า วิถีเกาหลีต้องเป็นวิถีที่คนอื่นต้องปฏิบัติตามโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกและทัศนะของผู้อื่น

2. ความมุ่งมั่น

ความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์สูง (need for achievement) ของคนเกาหลีนั้น ส่วนหนึ่งจะสัมพันธ์กับความตระหนักในความเป็นหนึ่งในชาติพันธุ์ของตน และอีกส่วนหนึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนในที่แต่ละคนต้องการจะเป็นที่หนึ่ง ดังนั้น ทั้งในอดีตหรือปัจจุบันคนเกาหลีจะทำงานหนัก ทรมานสุดกำลัง และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดไปในการสร้างความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นการเรียน การกีฬา การค้าขาย การผลิตสินค้าและบริการ การเป็นนักแสดง การเป็นนักร้อง เป็นต้น

ระดับของความสำเร็จะสูงขึ้นเรื่อยๆ เช่น ถ้าได้รับความสำเร็จในระดับหมู่บ้าน และเพื่อนฝูงแล้ว ก็จะมุ่งให้ได้รับในระดับประเทศ ระดับทวีป และระดับโลก ทำให้ความมุ่งมั่น ได้รับการเสริมแต่งให้คงอยู่ และเพิ่มมากขึ้นต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด การมีความมุ่งมั่นดังนี้ก่อให้เกิด ความเครียดสูงในการดำเนินชีวิต ส่วนดีก็คือความสำเร็จที่ได้รับจะเป็นเส้นตรง หรือ ดีขึ้นไปเรื่อยๆ ในทางตรงกันข้าม หากไม่ได้ดังที่หวังก็จะเสียใจยิ่ง ก่อให้เกิดการฆ่าตัวตาย และการอพยพตั้ง ถิ่นฐานยังต่างประเทศเพื่อสร้างชีวิตใหม่ เป็นต้น

3. กระแส

การปลุกเร้าให้เกิดพฤติกรรมรวมหมู่ (collective behavior) เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ใน อดีตนั้น กระแสเลิศจักรักราชได้ทำลายผู้รุกรานชาวญี่ปุ่นที่ครอบครองเกาหลีให้เป็นอาณานิคม ครั้งแล้วครั้งเล่า ต่อมา มีกระแสการต่อต้านการเมืองในระบบเผด็จการทหาร กระแสขบวนการ พัฒนาชนบทแซมฮาล อุนดง กระแสพัฒนาเศรษฐกิจก่อให้เกิดการจ้างให้ทำงานหนัก อดออมและมุ่งสู่ ความสำเร็จสูงสุดในหมู่ประชาชน กระแสความนิยมผู้มีความรู้ (เรียนจบชั้นสูง ๆ) กระแสการเรียน ภาษาอังกฤษ กระแสเกาหลี และกระแสการทำเกาหลีให้เป็นสีเขียว (Green Korea)

กระแสเกาหลีนี้จะเกิดขึ้นและแบ่งบานอย่างรวดเร็วเสมือนเป็นการปะทุขึ้นทันควัน ทันที เช่น ผู้คนเปลี่ยนไปนับถือคริสต์ศาสนามากมายภายในช่วงเวลาสั้น ๆ ผู้ปกครองส่งลูกหลาน ไปเรียนภาษาอังกฤษในต่างประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ และการส่งแม่ไปดูแลลูกใน ขณะที่ศึกษาอยู่ในต่างประเทศ กระแสเหล่านี้เป็นเสมือน “วาระแห่งชาติ” ที่ผู้คนกระทำตามอย่างกัน เป็นจำนวนมากและรวดเร็ว อีกทั้งได้มีกระแสใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นระลอก ๆ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งในยุคใหม่ที่สื่อมวลชนมีอิทธิพลยิ่ง ทำให้กระแสสังคมแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว คนเกาหลีจึงต้องพยายามทุกทางเพื่อมิให้ตนเองตกกระแสดังกล่าว

4. ทฤษฎีจักรวรรดินิยมและทฤษฎีภัยคุกคามจากจีน

ความกลัวต่อการหวนกลับคืนสู่ลัทธิจักรวรรดินิยมของญี่ปุ่นที่แสดงออกเมื่อ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นหลายคนไปคารวะศาลเจ้ายาสุคุนิจิอย่างต่อเนื่อง การเสริมสร้างกองกำลังป้องกัน

ตนเอง รวมทั้งการสะสมอาวุธอย่างมหาศาล ตลอดจนการอ้างสิทธิการครอบครองเหนือหมู่เกาะโคโคโคของชาวอาทิตยอุทัย ทำให้เกาหลีใต้ไม่ไว้วางใจญี่ปุ่นมาจนถึงทุกวันนี้แม้ว่าความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรมจะมีความใกล้ชิดกันมากขึ้นในสองทศวรรษที่ผ่านมา

เช่นเดียวกับความกลัวต่อจีนที่เร่งสะสมอาวุธขนานใหญ่ และการแสดงอำนาจทางทหารเพื่อเสริมบารมีแห่งความเป็นที่หนึ่งเหนือเอเชียในยุคปัจจุบัน รวมทั้งให้การสนับสนุนเกาหลีเหนือในทุกเรื่องและการที่จีนขึ้นชมรมหามิตรเกาหลีเหนือในการทดลองระเบิดนิวเคลียร์และทดลองยิงขีปนาวุธต่าง ๆ ที่ได้ยอมรับในแถลงการณ์ร่วมที่จะให้คาบสมุทรเกาหลีปลอดจากอาวุธนิวเคลียร์ และลดความตึงเครียดบนคาบสมุทรแห่งนี้ ดังนั้น เกาหลีจึงมองจีนว่า เป็นภัยคุกคามต่อเศรษฐกิจของเกาหลีและต่อประเทศเกาหลีใต้

ความสับสน

บทความนี้ได้อธิบายและจดบันทึก (document) สภาพการเปลี่ยนแปลงและการดำรงอยู่ (change and persistence) ของสังคมวัฒนธรรมที่คนเกาหลีประพฤติปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวันในปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010) ลักษณะงานเขียนชิ้นนี้เป็นการจับภาพปรากฏการณ์ทางสังคมเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงตำแหน่งหรือพื้นที่ที่เกาหลียืนอยู่ท่ามกลางกระแสของประชาคมโลกที่ต่างสงวนรักษาและยึดโยงใช้ผลประโยชน์ของชาติสร้างความผูกพันให้คนในชาติอยู่ร่วมกันเป็นปึกแผ่น และเป็นสังคมที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตน

ปัจจุบัน เกาหลียืนอยู่บนสังคมโลกด้วยความมั่นใจและมั่นคง บนเส้นทางของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ และได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อผลเชิงเศรษฐกิจ อันจักให้คนในชาติมีกินมีใช้ และสร้างความมั่งคั่งให้แก่ชาติบ้านเมืองในสังคมของคนที่มีทรัพยากรธรรมชาติไม่มากนัก ดังนั้น การตื่นตัวของประชากรต่อเหตุการณ์รอบข้างเพื่อรับรู้ ตอบสนอง และสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด

บรรณานุกรม

- ดำรงค์ ฐานดี. (2530). เกาหลีใต้: บทบาทของรัฐในการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดำรงค์ ฐานดี. (2552). สังคมและวัฒนธรรมจีน เรื่อง เอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ: ความสัมพันธ์ระหว่างจีน เกาหลี และญี่ปุ่น – ตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Kim, Dong-ki, & Kim, Linsu (Eds). (1989). *Management behind Industrialization: Readings in Korean Business*. Seoul: Korea University Press.
- Suh, Sang-mok. (1985). *Development Strategies: The Korean Experiences. Trade and Development Policies*. Seoul: International Development Exchange Program, Korea Development Institute.
- Woronoff, Jon. (1983). *Korea's Economy: Man-Made Miracle*. Seoul: Si-sa-yong-o-sa Publishers, Inc.
- หมายเหตุ ผู้สนใจรายละเอียดของบทความชิ้นนี้ สามารถอ่านได้จาก เอกสารทางวิชาการลำดับที่ 24 ศูนย์เกาหลีศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดย ขอบทความได้จาก seoul112@hotmail.com

